

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Litovel

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Litovel se nachází severozápadně od Olomouce a tvoří 1 z 13ti správních obvodů (dále jen SO) Olomouckého kraje. SO ORP Litovel lze stručně charakterizovat následovně:

- do SO spadá celkem 20 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 23.727 obyvatel (6. nejnižší údaj v kraji), z toho 9.874 v jádrovém městě;
- rozlohou (ca 247 km²) a hustotou zalidnění (96 obyv./km²) se řadí k pěti nejmenším obvodům.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Olomouckém kraji

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Litovel	20	23727	9874	247
Hranice	31	34622	18745	325
Konice	21	11049	2840	178
Šumperk	36	70838	26870	857
Olomouc	45	162136	99471	858
Jeseník	24	40189	11711	718
Prostějov	76	98297	44330	591
Přerov	59	82661	44824	400
Šternberk	21	23657	13548	306
Zábřeh	28	33662	13867	267
Uničov	10	22747	11638	207
Mohelnice	14	18645	9460	188
Lipník nad Bečvou	14	15379	8240	118
Průměr za kraj	31	49047	---	405

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno v porovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO, počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 23.500 až 24.500 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Ivančice, Mariánské Lázně, Frýdlant nad Ostravicí, Šternberk, Moravské Budějovice, Valašské Klobouky);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 19 až 20 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Bučovice, Polička, Bílovice, Horáždovice, Holešov, Valašské Klobouky, Kadaň);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.500 až 10.500 (celkem 10 srovnatelných SO ORP: Ivančice, Nové Město nad Metují, Frýdlant nad Ostravicí, Hlinsko, Lanškroun, Litomyšl, Moravská Třebová, Čáslav, Chotěboř, Nové Město na Moravě).

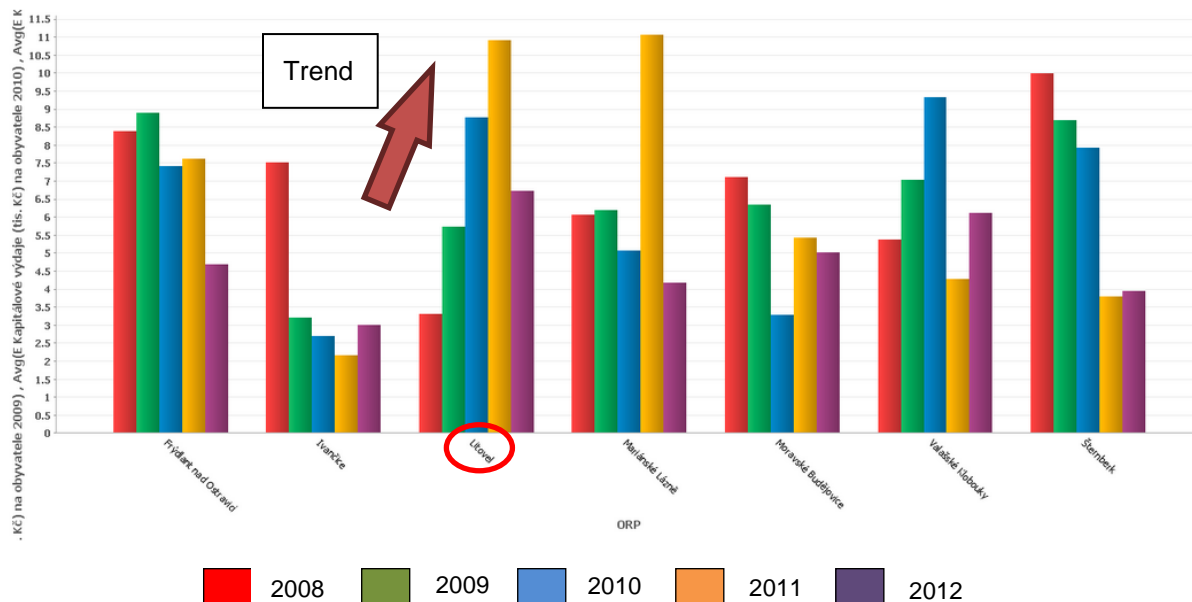
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je vhodné se u SO ORP zaměřit na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Jejich výše odráží investiční akce obvodů, a jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé litovelský obvod na počátku sledovaného období vykazoval nízké hodnoty (zcela nejnižší v roce 2008 a 2. nejnižší v roce 2009), následně však u

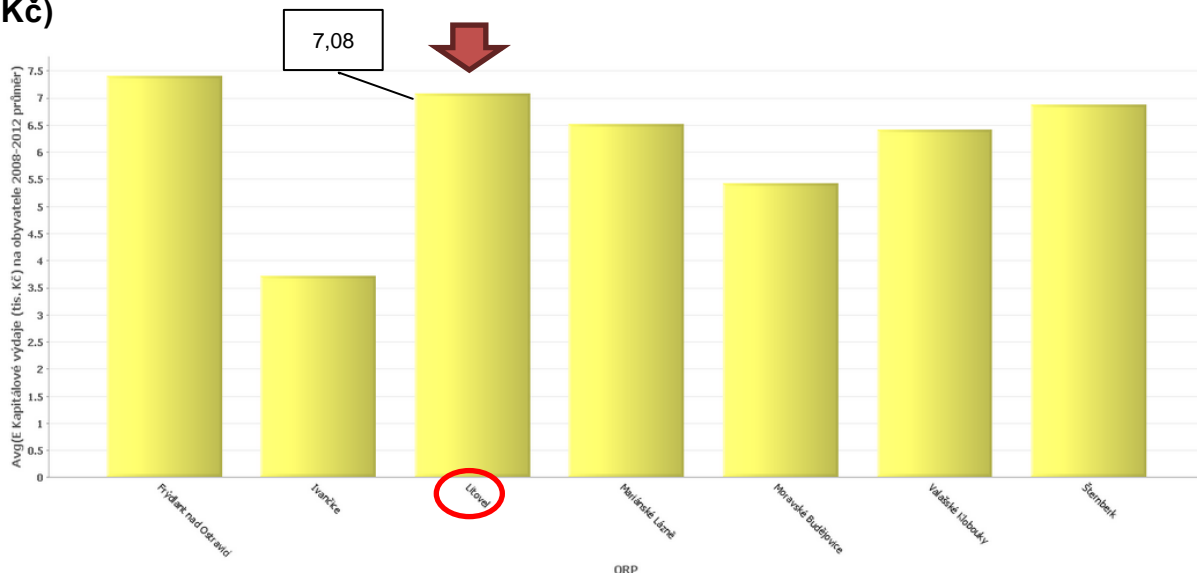
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

obvodu došlo k prudkému zvýšení úrovně ukazatele¹, díky čemuž disponoval v letech 2010-2011 2. nejvyššími hodnotami a v roce 2012 dokonce získal prvenství. To dokazuje i průměrná výše kapitálových výdajů dosažená litovelským obvodem, která je po SO ORP Frýdlant nad Ostravicí druhá nejvyšší. Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 23,5 – 24,5 tis.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 23,5 – 24,5 tis.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

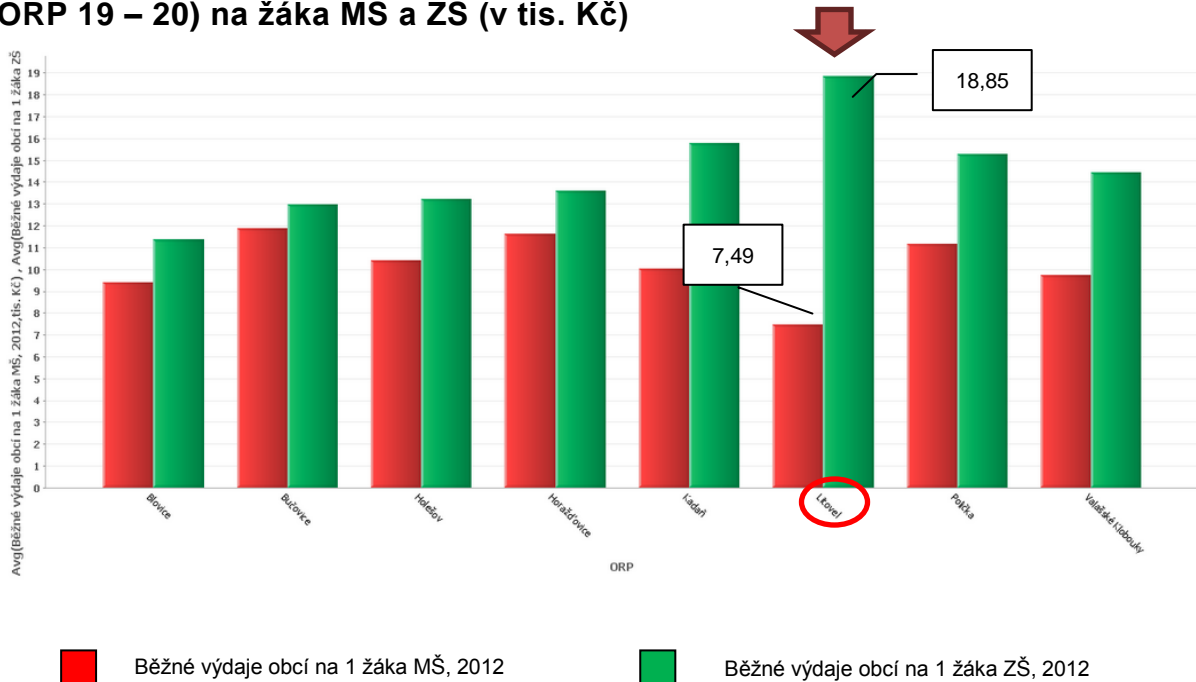

¹ z hodnoty ca 3,3 tis. Kč/obyv. v roce 2008 na hodnotu ca 11 tis. Kč/obyv. v roce 2012
 Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme zejména porovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Litovelský obvod dosáhl prvenství z hlediska běžných výdajů na žáka ZŠ ve skupině SO (kritérium počtu obcí v SO). Naopak u běžných výdajů na žáka MŠ nastává opačná situace, tj. SO ORP Litovel je na posledním místě. Situaci znázorňuje obrázek 3.

Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 19 – 20) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

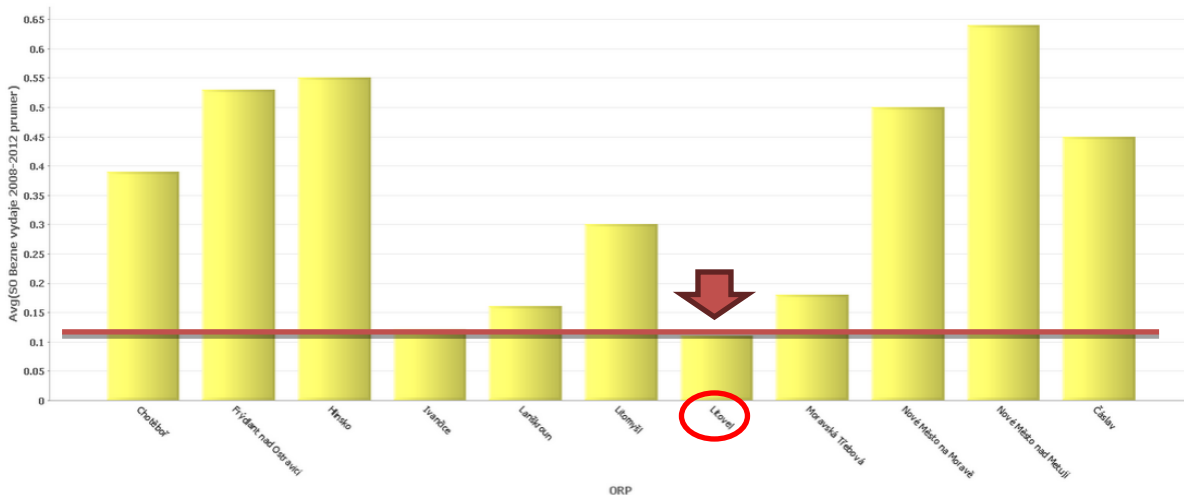
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Litovel se po celé sledované období 2008-2012 řadí ke čtveřici obvodů s nejnižšími hodnotami. To dokládá i průměrná výše ukazatele 0,11 tis. Kč/obyv./rok. Pro kompletní ilustraci situace je vhodné doplnit, že litovelský obvod vykazuje po celé období poměrně stabilní výši běžných výdajů – jejich absolutní výše se pohybuje v rozmezí ca 0,9-0,13 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9,5 – 10,5 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9,5 – 10,5 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP LITOVEL	
základní charakteristika	<p>v Olomouckém kraji disponuje správní obvod ORP Litovel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5. nejnižší rozlohou i hustotou osídlení • 6. nejmenším počtem obyvatel
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • výše kapitálových výdajů na obyvatele dosažená litovelským obvodem byly na počátku období 1 z nejnižších a naopak na konci 1 z nejvyšších
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci benchmarkingu vykázal SO nejvyšší úroveň běžných výdajů na žáky ZŠ a naopak nejnižší úroveň běžných výdajů na žáky MŠ
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • SO má poměrně stabilní výši běžných výdajů a řadí se mezi čtveřici obvodů s nejnižšími hodnotami

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad